

Leo Nijkamp

Jacobus Joannes (Ko) van Deirse (1867-1947) stichtte de Oudheidkamer Twente en dichtte het Twentse volkslied. Hij was een wegbereider van de voetbalsport in zijn geboortestad. De straat langs het Diekmanstadion is naar hem genoemd. Maar meer nog leeft hij voort in zijn publicaties over volkscultuur en geschiedenis, verzameld in het boek *Uit het Land van Katoen en Heide*. Hij legde de grondslag voor het streekonderzoek, dat sinds 1996 wordt gebundeld door het Van Deirse-instituut in het Elderinkshuis. Zijn vader was de uit het Zeeuwse Hulst afkomstige dr. A.J. van Deirse, directeur van de Twentsche Industrie- en Handelsschool, de eerste middelbare school in Enschede. Ook Ko genoot er zijn opleiding voordat hij de onderwijsakte behaalde. Twee jaar stond hij voor de klas in de school aan de Zuiderhagen, waarvan zijn latere schoonvader Sander Bloemendaal hoofd was. De jonge Van Deirse deed veel aan sport: hij en zijn vrienden zagen - toen er nog geen fietsen waren - niet tegen lange wandelingen op, bijvoorbeeld naar Ootmarsum of Bentheim; één van zijn vrienden, Jan Bernard van Heek, voerde in 1885 de voetbalsport in Enschede in. Gespeeld werd op een weide van Het Amelink in Lonneker. Bonenstokken dienden als doelpalen. Van Heek had uit Engeland een echte voetbal meegebracht. Daaruit ontstond de nog bestaande club P(rinses) W(ilhelmina).

In 1889 werd Ko van bij Gerh. Jannink en Zn. meer dan veertig jaar verdoorkruiste hij de streek ouderen daarover hadden te verzamelen. Hoewel

huis had meegekregen, werd het voor hem de dagelijkse omgangstaal. Het vergemakkelijkte de contacten met zijn streekgenoten, die hij op een innemende wijze wist te benaderen. Als volkskundige kreeg hij grote bekendheid. Overal in het land en zelfs in Duitsland en Engeland werd hij voor lezingen uitgenodigd. Vanuit zijn nog bestaande, uit 1905 daterende huis aan de Noorderhagen 48 heeft hij nog andere activiteiten ontwikkeld, zoals conservator van het Rijksmuseum Twente, bestuurder van de Hervormde Gemeente, de Vereniging Koninginnedag en de toneelclub Tubantia. Hij werd Officier in de Orde van Oranje Nassau. Samen met zijn vrouw beleefde hij vele gelukkige jaren. Maar na haar overlijden vereenzaamde hij, ook omdat zijn gezondheid te wensen overliet.

Bij zijn uitvaart in 1947 bleek nog eens hoe geliefd hij was. Het dubbelmannenkwartet onder leiding van Toon Borghuis zong het Twentse volkslied. De enorme belangstelling, warme toespraken en een schat aan bloemen maakten diepe indruk.

*Straatnaam
als spiegel
van historie*

Deirse procuratiehouder Deze functie heeft hij vuld. In zijn vrije tijd om te luisteren naar wat te vertellen en oudheden hij het Twents niet van

Van Deirse laan met rechts de ingang naar het Diekmanstadion